

СМИЛЯ И НЕНАДЪ.

(Баллада)

Зашт' образе твое руйне
Суза рѣке квасе струйне?
Драга, секо, кажи садъ
Какавъ душу т' мори ядъ? —

У грудашцу шта те твое
Тако тишти млаѣаноме?
Неутан, душо ахъ!
Да ме проѣ срца страхъ. —

Тако Смильи Ненадъ збори,
Комъ у грудма ватра гори,
А да позна небы л' текъ
Больи нѣной нашо лекъ.

Крозъ плачь Смиля одговара:
„Ахъ туга ми срце пара,
Жалость креѣе свакий часъ.
Зато дижемъ вапла гласъ.

Но чу ли ме, момче младо,
Кадъ ме пыташь каз'ѣу т' радо:
Узрокъ томе есте тай,
Погажена вѣрность, знай.

Имала самъ драгогъ мога,
Кой ми любовъ срца свога
Юшь у онай одкри данъ,
У комъ мени поста знанъ.

Али завѣтъ овъ погази,
(Споменъ тай ми душу рази!)
Те у бѣлый оде светъ; —
Разънде ми среѣе сплетъ.

Три године чекамъ ядна,
Гди си, вичемъ, смрти ладна;
О остави овай плачь!
Твой полюби т' дай ми мачъ!“

То изрече опетъ бризну, —
Ненадъ смуѣнъ земля склану.
Текъ се зачу грозно ухъ!
Паде доли, пусти духъ.

Дошавъ ближе, дѣва гледи,
Авай Боже! сва пребледи;
На мртвацу споменъ благъ,
Стоя Смиль прстенъ драгъ.

За главу се тужна ити,
Срце у нѣой преста бити.
Ахъ! на смрти паде плѣнь,
Ерѣ то быя драганъ нѣнь.

Ъ. М. Деспотовиѣъ.

КАРАКТЕРИ НАРОДА НѢМАЧКОГА И
СЛАВЕНСКОГА.

(Продужен'е.)

По коимъ основима природе се славенска флегматичность и мирноћа у обште тако врло лако одбацити може, да се одма у раздражљивость, жестокость, а и у саму сварљивость и лакоумность промѣни, као што Г. Проф. вели, то намъ е тако исто непонятно, као оно, што каже, да се е Славенинъ у обште у едно исто време и несталанъ и непостоянъ и опетъ тврдоглавъ и јогунастъ, добросрдчанъ и свирѣпъ и т. д. показао. Како се ова противна свойства сложити могу, то насъ ни теорія ни изпитиванъ душесловно неће научити. — Или ваљда Г. Проф. мысли, да у насъ закони природе нестоје, и да е цѣла наша бытность као еданъ великий сандукъ,

у коемъ су многа поєдна оддѣленія, и у овима све, што е човеческо, тако е обашка понамѣштано, да се извадити може изъ нѣга, штогодъ ко и надгодъ хоће? Чудна е стварь, да мы тако редко налазимо и у нашемъ мномо тако изображеномъ столећу, несамо у животу, него и у самимъ списаніама, коя къ ученима причислѣна быти желе, мудро миѣніе о правой разлики између ладне флегме и небрижности и разумне мирне ћуди, међу постоянствомъ и тврдоглавымъ іогунствомъ, међу нѣжнимъ уступанѣмъ и слабомъ страшливосћу, међу дуготрпећомъ узтрпљивосћу и робскомъ некорносћу или управъ лукавомъ претворносћу, и на послѣдакъ међу изкреномъ срдачносћу и продрзљивомъ грубосћу, тако, да се често, невѣројатно, оно једнама као честь приписуе, што прави њиове по правимъ мудрости основима капа и ружи, а другимъ напротивъ као погрѣшка се пребацуе оно, што њи управо у крашава и облагорођава!

Мы бы садъ могли — осимъ оне знатне карактеристике — јошть много подобны противословљѣна избројати, могли бы смо Г. списателю о ствари рећи, што мы о њој знамо; на пр. могли бы га опоменути на Франкскогъ краља Дагоберта¹⁾ у 7 столећу после Христа; на нѣмачко-римскогъ ћесара Карла, кога великимъ називаю, и на потомке његове, особито на унука Лудовика нѣмачкогъ²⁾; могли бы

1) Год. 630 после рођ. Христ. спасло се е око 10,000 Славена, кои су одъ Хуна и Авара говѣни были, съ женама и дѣцомъ своіомъ изъ Паноніе у Баварску земљу ко краљу Дагоберту. Несрећнымъ овимъ бѣгунцима буду назначена мѣста за обитавањѣ, — текъ што су се најѣстивли, буду сви одъ Бавара и Франка у одну ноћ преваромъ изъ потае поубијани. — (Види Колларово Путовањѣ, стр. 223.)

2) Карлъ најгласовитији владоуѣ Франка, на концу 8 и у почетку 9 столећа, непрекиднимъ в босвима нападао на Славене, особито на оне, кои су на сѣверу и истоку съ њимъ граничили, и свакогѣ, — често сасимъ маловажне — узроке трајіо, докъ њне најпосле и одъ исты Чеха данчѣ узео. Нису му могли никако одолѣти, ерѣ е оны средствомъ сваке могуће вѣштине, и издајства свои братучеда, и средствомъ свирѣпства своео единоплеменнике, именованого Саса себи подчиніо, и цѣлу Франаску, Талианску и Нѣмачку земљу у едно грдно царство сасдиніо; осимъ тога његови Нѣмци, одъ почетка само босвима и ловомъ заузети и у томе отврдути, у плачкано и хараніо были су неуморни, кадъ су напротивъ Славени, на мала дружтва подѣљани, мирни и простосрдачни, жалубоже

смо навести войне њиове именованого са полабскимъ Славенима, са Чесима и Мораванима, у време владѣніа изреднога Рагислава, Сватоплука и др., у сравнѣнію съ войнама³⁾ њи-

јошть преваромъ сусѣда на странпутнице заведени, и међу собомъ несложни и завађени были, и тако као народъ оранѣ и земљодѣлѣ, пастирство и рукодѣлѣ извршавајућий, миролюбиву и нѣжну ћудь и питоміе прави имали. — (Види Gesh. d. Deutsch. v. W. Menz. Stuttg. u. Tüb. 1834. стр. 10. 11. 135. 139. 140. и т. д., особито пакъ видѣ Старожит. славенске Шафарика и др.). — Сынъ Карла, Лудовикъ Побожанъ, кон е скоро за цѣло време свогъ кралѣвапа разпре са своіомъ собственномъ дѣцомъ имао, сложнѣ е са Славенима живіо, што намъ ево опеть као јасно доказателство служити може, да Славени нису разпре миловали и никадъ сусѣде свое изъ единогогъ користолюбја нападали и узнемиривали, ерѣ иначе заиста оваку добру прилику, кадъ су Нѣмци сами међу собомъ были разкомадани и завађени, употребити небы пропустили. — Наслѣдникъ далѣій, Лудовикъ Нѣмачкій, сынъ пређашнѣга, помиривши се са браћомъ, опеть се е силомъ у послове Славена мѣшао и њима намећао, особито пакъ Чесима. Кадъ га ови слушати нису хѣли, скупи сву сву войску, и изненада страшномъ силомъ ударил на Ческу (год. 849). Препаднути и смућени Чесви молили су за миръ и обећали су платити данакъ; али међу самымъ договаранѣмъ назвали войска нѣмачка изъ свога табора на Ческу, надајући се, да ће ю неприправни, и башъ за миръ просећу, тямъ сигурніе и лакше надвладати и сатрти. Но Чесви, овакомъ подломъ преваромъ у највећемъ степењу уврѣбени, подигну се и тако њи юначки дочекаю, да не само што су сѣйну побѣду надъ њима одржали, него су њи јошть тако силно са свы страна обколели, да су Франки за миръ молили, и кадъ су њи кући пустили, емце оставити морали, да ће миръ утврѣбный држати.

3) Рагисцъ, или Рагиславъ се е свакогѣ о срећи и напредку отечества свога трудіо, како е на престолѣ княжества Моравскогъ ступіо. Подъ њимъ е Морави опеть задобила свою независность и знатну славу. Саяъ најстаріи сынъ Лудовика, Карломанъ, ступіо е у договоръ са Рагисцомъ, хотећи се осигурати противъ гѣва и освете отца свога; то исто е учиніо и другій сынъ Лудовикъ млађій, кадъ е год. 866 противъ отца буну подигао. Али год. 864. га е кралъ Лудовикъ, кон е съ великомъ войскомъ противъ нѣга извшао, обколіо, и Рагисцъ буде приморанъ обрећи вѣрность, немогавши толнкой силой одолѣти. Већъ год. 866 буде Рагисцъ одъ Лудовика, сына кралѣва, и јошть њѣке госпде нѣмачке наговоренъ, да се наново подигне, и тако на послѣдакъ год. 868 роди се павобелна война. Нѣмци, предвођени одъ кралѣвиѣ, палили су и палили страшно по Морави, кадъ су годъ прошли, али пошто су безъ сажалѣніа доста напалили, нису главану цѣль свою, поборити т. е. Рагисца и Мораву — достигли; и зато е кралъ Лудовикъ склоніо се на миръ, а и Рагиславъ е радо желіо уживати криво добывенный миръ на свою и народа свога срећу. — Но садъ се за владанѣмъ тежеіи сыноваѣ његовъ, младый Сватоплукъ, даде одъ Нѣмца употребити, као орудіе къ паденію свога благодѣя, кога е заробіо и Карломану издао, кон несрећногъ старца Рагислава и тежилъ

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

овама са Херманомъ кнезомъ етрусскимъ, овомъ дякомъ народа нѣмачкога, и іошть много кобшта друго; іошъ бы и ћесара Хенрика Птичара⁴⁾ показати могли, како се е онъ у Лужи-

оковима отцу своему у Речно (Regensburg) пошлъ. Краль Лудовикъ подвргне га суду своєму (!), даде му обадва она извадити, и после га у нѣкй нѣмачкй манастирь затвори, гдѣ е, незна се кадъ и како, и погнуо. — Тако е окончао найизредни и за народъ свой найзаслужни владоць славенскй у цѣломъ 9 столећу! (Види Шафарика Старожитности слав. стр. 801. и 2.). Како бы био прошао текъ Сватоплуць, кадъ небы био побѣду одржао, кадъ е одъ покаянїа, жалости и освєте разпальнъ, на истый начинъ обмануо и уништуо у Морави войску нѣмачку, коїомъ су Нѣмци у 1 столећу подъ вођомъ своимъ Херманомъ Римляне сатраи, то се лако може помислити. — Херманъ сирѣчь овай (иначе Арминъ), хотећи силу Римляна, кои су на Нѣмце тежко наваливали, сигурно сатрти, ступїо е у римску службу, и пошто е нѣколко година међу нима као емаць у Риму живїо, дође у войску подъ управлѣнїе Вара, римскогъ намѣстника у предѣлима поринскимъ (Ринъ, Rhein). Кадъ е већъ съ Нѣмцима све уговорїо быо, завео е Арминъ, увѣкъ се као вѣрнїй прїятель Римляна претвараюћи, Вара са цѣломъ войскомъ нѣговоумъ у нѣка блати и лугове мокро, гдѣ су Римляни скоро сви до послѣднѣга човека страномъ одъ оружїа нѣмачкогъ, преваромъ и невѣромъ, поубїани, страномъ пакъ одъ гладї, одъ зиме и мокробе погнули и савимъ уништени были (год. 10. после рођ. Хр.). — И іошъ данъ данашнїй славе Нѣмци побѣду ову, и подїажу Армину као витезу опѣваному и избавителю своєму споменїке!! —

4) Ћесаръ Хенрихъ Птичаръ, трудећи се Лужицу (Lausitz) предобыти и држави своїой сасвимъ приклонити, поставїо е кнеза „Героя одъ Штаде“ за маркграфа или намѣстника свога, кои е съ лужичкимъ Србима преко мѣре строго, и башъ свѣрѣпо и нечовечно поступао. — О томе доказателства имамо много, и то одъ самы Нѣмца сачувана; тако е на пр. еданпутъ дао къ себи дозвати 30. славенски господара на ручакъ, а кадъ су му дошли, дао їй е изненада све похватати и пощѣти. Другїй е путъ оцетъ Браниборскогъ кнеза (Brandenburg), Славена, позвао къ Тугомиру, такоберъ Славену, и у средъ части га е дао за столомъ издаїно убити, и тако лако и брзо не само градъ Браниборъ, него и цѣлу земљу до рѣке Одре освои и отме. (Види: Witichindus Corbeyensis, Edit. Meil. књ. II. стр. 647. и Balbini dissertatio apologetica de lingua Slavica. Pragaе 1775. стр. 20.). Кога дакле право крївїти можемо, да е издаїца, превара и фалшность нѣговъ значаї? онога, кои замке и преваре у поган меће, или кои у нїи, противъ све човечности, умамлїит упада? Обычно човекъ по самогъ себи суди, осимъ ако е о некомъ већъ иначе увѣренъ, дакле само поштенъ, добросрдачанъ и безазалнъ лако вѣруе! — Іошъ данъ данашнїй наазе се у грбу старомъ Саскомъ (Саси, Sachsen, саснїй sächsische) два прекрштена мача, нов старѣ пословица овако толкуе:

„Zwei Schwerter das Marschallamt bedeuten,

„Die wendischen Heiden auszureuten! —

(Два мача знакъ су званїа маршалскогъ,
За изтреблїнїе поганства славенскогъ!!)

ци, како су се крстоносци⁵⁾ у Литви обходили; шта више, могли бы мы то штатистичкимъ числама доказати, да се и данашъ нѣмачке землѣ у смотренїю злочинства, са славенскимъ, не на пѣнову похвалу, сравнїти могу, о чему се сваїкй изъ Вагнеровогъ правничкогъ лѣтописа год. 1830. свез. II. стр. 305 — 356 увѣрити може: али нашто? Г. Проф. бы насъ и тако тежко разумео, ерѣ ко ни оно невиди, што самъ пише, како бы тай оно послушао, што су други изпытали, ако оно нѣговоумъ напредъ већъ измѣреномъ намѣреню смета. Та Г. Хейтеръ е таки на почетку сачинѣнїа свога тако лѣпо и изкрено признао, „да онъ мысли доказати, како сва кривица на Славене спада!“ Е какво е онда то чудо, ако е нашао, што е тражїо, или да болѣ рекнемо, ако е написао, што е управъ — самъ хотѣо!

(Продуженїе слѣдує)

5) Свѣрѣпность и користолоубљ крстоносаца описао е на кратко, али крѣпко и ясно В. С. Штулицъ у почетку свои изяснѣнїа къ преводу Мидцїевнѣвогъ „Конрада Валленрода“ на стр. 84 — 86. Овай редъ у време крстоносны похода противъ Сарацена у Палестини Нѣмци су основали, кои е едно изъ племића и рїтера нѣмачки саставлѣнъ, и увѣкъ подпунїаванъ бывао, те се е зато и павластито нѣмачкй редъ звао (Kreuz-Ritter, Deutschen Ordens Ritter). — Око г. 1230 пос. Хр. намѣсти се онъ у Мазовској (Mazowien у Польској, одакле Мазуръ) покрай Пруске землѣ и Литевске (Литва, Lithauen) и постане за кратко време найстрашнїи неприятель своїо сусѣдны, не само погански него и Хрїстїански држави. — Обштїй гласъ оновремены историка пребацує реду овомъ лакомство, свѣрѣпность, гордость и слабо маренѣ за вѣру Хрїстїанску. Епископи тужили су се кодъ папе да їмъ крстоносци свакояке препоне на путъ међу у обраћаню погана у вѣру хрїстїанску, да плѣне задужбїни е угнѣтаваю свещенике. Могли бы смо множество свидѣтельства навести, коя горе о реду нѣмачкомъ речена потврђую; има їй доста у разпрама, и тужбама, коє су предъ ћесара и папу даване, но ако когодъ небы хотѣо вѣровати противнїцима и супарнїцима нѣновима, тай нека разсудї рѣчи овде наведене, безпристрастнаго лѣтописца Іована одъ Винтертура (Joannes Witoduganus). Овай збогъ любви свое къ истини разглашенъ историкъ, никако одъ крстоносаца неуврѣбѣнъ, и іошъ осимъ тога Нѣмаць и свещеникъ, дакле нимало ненаклоићнѣ поганима, у простоти духа свога о крстоносцима слѣдуїоћа явля: У ова времена (1343), далеко и широко обладавши крстоносци у Пруској, подїгли су ратъ противъ краля литевскогъ, и знатну су часть државе нѣгове себи покорили. Краль, хотећи землѣ изгублѣне повратити, обѣћао їмъ е свето, да ће вѣру Хрїстїанску при-

КОРРЕСПОНДЕНЦІЯ.

У Варшави 30 Юн. 11. Авг. 1843.

(постављено къ № 37.)

Исторія Государства Россійскаго. Соч.

Н. М. Карамзина. Изданіе пятое въ трехъ книгахъ, заключающихъ въ себѣ двѣнадцать томовъ, съ полными приключеніями, украшенное портретомъ автора, гравированымъ на стали въ Лондонѣ. С. Петербургъ. 1843. — Ово изданіе Г. Айнерлинга сасвимъ е окончано; остае юшть да се напечата само *Ключъ*, саставльнъ по Г. Строву. Што лѣпше одъ овога изданія неможе се ни тражити. У придатцима особито е любопытанъ саставакъ Карамзина: *О Древней и Новой Россіи*, кои досада ние познать быо.

Достопамятности Москвы. Москва. 1843.

Г. Тромонинъ наکانіо е издавати ове „достопамятности“ са образима, начертаніями, или снимцима у свезкама на неопредѣлно време. Ово предриятіе приноси честь издавателю.

Скоро ће на свѣтъ изићи *девета* часть сачинѣнія нашего знаменитога поете, Жуковскога. У нѣой ће се садржавати: *Каменность, Бородинская Годовщина, Цѣтокъ, Сельское Кладбище и Налъ и Даманти*. — Изишао е тако њеръ трећий свезакъ *Божественне комедіе Данта*, преводъ Г. е *Колотривове*. Изданіе вели-

мити, али кадъ су они то учинити одрицали, повиче краль на литевскомъ зыку: „Шуно и ясно то ево садъ видимъ, да се овде немари за вѣру мою, него за мое повче, дакле и волимъ остати поганинъ.“ Говори се о овимъ крстоносцима (повѣсть е ово жалостна и вѣри Христіанской шкодљива: о дай Боже да се не потврди!) да они одвећ воле, да сви они остану погани, кое су себи ратно подвргли и платежне учинили, па да їиъ порезъ плате, нежели да, покрстивши се, постану одъ данка слободни, као што то захтѣваю и данасъ они, кои изповѣдую вѣру католичку. Юшть се и то говори, да крстоносци не само землѣ князова погански, него и вѣрны Христіана пападаю и плѣне! (Види *Corp. hist. medii aevi*, Edit. I. G. Escardi. Lips. p. 1784.)

Исто тако приповѣда о Нѣмцима овима крстоносцима, и о њиновомъ неправедномъ и свирѣпомъ са Прусима и Литванима поступку, еписатель нѣмачкій Августъ Коцебуе, кои премада е и самъ Нѣмаць и нимало неприя Литванима и Полицима, у своємъ за историю литевску преважномъ дѣлу, *Preussens alte Geschichte von Aug. von Koebue*, Мѣа 1808 4. *Вде*, на многимъ мѣстима о погрдној њиновой неправедности говори, на пр. у части

кољино, съ прекраснимъ образима, рѣзанима на мѣди.

У Русіи излазе садъ 140 журнала и новина, међу њима на польскомъ зыку 2, на французкомъ 8, на нѣмачкомъ 25, на енглезкомъ 5, на талианскомъ 1, на лотишкомъ 3; сви остали на рускомъ. Међу рускима особито су важни: *Москвитянинъ*, *Отеественныя Записки*, *Библиотека для Чтенія*, *Журналъ Министерства Внутреннихъ Дѣлъ*, *Журналъ Министерства Народнаго Просвѣщенія и Воскресное Чтеніе*. Већа часть ти журнала излази мѣсечно у огромнимъ кнѣжицама, састовѣнъ се изъ 25 и више листовъ. Они су богати различношћу предмета и саставцима, кои насъ руководе къ савршеној цивилизаціи.

(Конаць слѣдуе.)

ХУМОРИСТИЧКА ПЫТАНЯ И ОДГОВОРИ.

(по Сафяру.)

Како треба да е жена измоллована, кадъ бы се желило да е сасвимъ згођена?

Не само као да ће проговорити, него као да ће и одговорити.

Зашто се садъ по већој части списатели называю Докторима?

Ербо е вода медициномъ постала.

Д. Аврамовићъ.

И. стр. 60, 108, 114, част. III. стр. 275. — Неможе човекъ безъ огорченія читати о свирѣпствама, каква су крстоносци чинили съ овимъ несрећнымъ народомъ, ево само еданъ примѣръ да наведемо. На концу столећа четрнаестога, кадъ е већ цѣла Пруска была подярмљена и умирена, великій мѣштаръ (*Großmeister*) крстоносный, Конрадъ Валленродъ, разлютивши се на епископа кумерландскогъ, заповѣдио е, да се овима селяцима њѣгове епархіе десна рука одсѣче. — О томъ свѣдоче историци Лео Трегеръ и Лука Давидъ. Ето такови су были крстоносци, редъ духовный одъ самы Нѣмаца, и то юшть благородны саставльнѣ!! — Изъ овы се ясно увидити може, зашто су Славени пруски и литвански вѣчну мрзость противъ Нѣмаца имали, коя е доцнѣ постала чертомъ значая народа овы, уробеномъ и наслѣдно прелазежомъ одъ едногъ кољна на друго. Юшть и после прамљна Христіанске вѣре, запѣвали су роѣнци, плачећи на погребима Пруса или Литвана, надъ њѣговымъ мртвымъ тѣломъ: „Иди, сирото, са бѣдногъ овогъ свѣта у онай болій, гдѣ дупежни Нѣмци надъ тобомъ никако господовати неће, него ты надъ њима.“ И давъ данашній юшть у дубокой срединѣ Литве, подъ владаніемъ прускимъ селаку казати да е Нѣмаць, найвећа е и найружнѣя погрда.